

Hlas zvonů provází lidstvo po tisíce let. Zvony zněly jako poslední pozdrav vojákům, odcházejícím do války, varovaly před nebezpečím a také jásavým hlaholem vítaly návrat vojáků. K nejmutnějším chvílím patřilo rekvírování zvonů k jejich přeměně na zbraně.

Marně je lidé chtěli zachránit, byli za to i těžce trestáni. I v druhé světové válce došlo k rekvírování zvonů. Navždy byly zničeny historicky cenné, staleté zvony, svědčící o mistrovství a dovednosti zvonářů. Zbylé zvony byly po válce soustředěny do Hamburku, kam je lidé jeli hledat, většinou marně. V Roveretu vznikl po 1. světové válce zvon zcela unikátní, byl vytvořen ze zbraní.

Vznik Zvonu padlých

Během 1. světové války se v Itálii českoslovenští příslušníci průzkumných rot (1600 – 1800 mužů) významně podíleli na osvobození Trenta, Pergine a Rovereta. V rozkazu ze dne 3. listopadu 1918 je generalisimus Diaz oceňuje slovy: „Čestné citace zasluhuje 1. skupina lehké jízdy Padova IV. armády, 4. skupina alpinů, 29. útočný oddíl XXIX. armády, kteří první vstoupili do Rovereta, a 39. průzkumný pluk československý, který bojuje po boku našich armád“. Proto si gen. Diaz přál, aby tito Čechoslováci byli zastoupeni při podepisování rakousko-uherské kapitulace na hradě v Roveretu.

Právě tehdy farář Don Antonio Rossaro navrhl, aby ze zbraní, které zůstaly na polích, loukách a v lesích, byl ulit zvon, který by svým hlasem připomínal památku obětí boje za svobodu: La Campana dei Cauduti – Zvon padlých. Na výzvu italské vlády darovaly kov všechny země, které se zúčastnily první světové války, a to i ČSR, která z plzeňské zbrojovky darovala část kanónu. Před 80 lety, 24. května 1925, byl zvon umístěn na roverentském hradě, kde bylo vybudováno i válečné muzeum. Se vzpomínkou na matky, které v bojích ztratily své syny, byl zvon pokřtěn Maria dolens (Matka trpící). Slavnosti se zúčastnil král Viktor Emanuel III., diplomaté ze zemí, které na nový zvon přispěly. Československá vláda pověřila zastupováním republiky našeho milánského konzula Jana Lašku, italského legionáře, který byl za války v hodnosti poručíka pobočníkem slavného velitele gen. Grazianiho, velkého přítele našich vojáků.

Původní zvon byl po letech pro poškození demontován, roztaven a znovu ulit, do Rovereta byl vrácen 26. května 1940. Po dvaceti letech se ve zvonu objevila trhлина, už neopravitelná. Zvon byl znovu snesen, roztaven a 1. října 1964 znovu ulit. Před 40 lety se vracel zpět a v triumfálním průvodu jej po cestě Itálií všude vroucně zdravili. Nevracel se však na hrad, ale na nové místo, velmi citlivě vybrané místo, na pahorek Colle di Miravalle, vysoko nad řekou Adicí a nad památníkem Assáriem Castel Dante, tedy na místo někdejšího zámku, kde pobýval Dante a psal zde svou Božskou komedii.

Roveretský zvon patří k největším na světě, jeho výška je 3,36 m, průměr 3,21 m, váha 22,6 tun. Je zavěšen na mohutné kovové konstrukci, zapuštěné do betonového podkladu, ohraničen ozdobným plůtkem a obklopen stožáry s vlajkami národů, které po boku Itálie bojovaly za svobodu. Asi 15 m od zvonu je ve stínu okrasného keře na kamenném podstavci bronzová busta Dona Antonia Rossara (1983 – 1952). Zvon je rozezníván z města pomocí elektromotoru, každý večer se ozývá jeho hlas ve 21 hodin stem úderů. Jeho zvuk se odráží ozvěnou od úbočí Monte Balda a Doss Alta, v místech těžkých bojů našich dobrovolníků. Zvon je zdoben reliéfy, které představují válku i mír. Nejznámějším se stal vyrytý výrok papeže Pia XII: „Mírem není nic ztraceno, válkou může být ztraceno všechno“.

Slavnostní zvonění

Na počest našich obětí zněl zvon dvěma sty údery původně 15. června – se vzpomínkou na hromadné popravy našich legionářů a na těžkou bitvu na řece Piavě, která nepředstavuje pouze jeden z nejkrvavějších bojů našeho vojska v Itálii, ale také první krok ke konečné porážce nepřítele. Později byl termín změněn na 28. říjen.

Již mnoho let se u zvonu konají slavnostní shromáždění za mír ve světě. V roce 1993 k 75. výročí bojů československých legií na italské frontě naše delegace z Ministerstva obrany zasadila v Roveretu čtyři olivovníky jako symbol míru a dobrých vztahů mezi národy.

Při výstavě „Československé legie 1914 – 1920“ jsem o roveretském zvonu vyprávěla a navrhla jsem starostovi Říčan, panu Františkovi Vrbovi, aby se 28. října ve 21 hodin k Roveretu připojil, třeba krátkým zvoněním v místním kostele sv. Petra a Pavla a v místním časopise o tom informoval obyvatele. Protože jsme za dva týdny jeli s ČsOL do Itálie po stopách bojů a mj. také do Roverenta, předali jsme při té příležitosti dopis roveretskému starostovi se zprávou o této tzv. Říčanské výzvě všem starostům v ČR. Jako první ji přijal starosta Prahy – Řep Vlastimil Fencel, spolu s farářem starobylého románského kostela sv. Martina, dále církev Československá husitská pro všech 12 diecézí a pro město UNESCO – Telč, farář Jednoty bratrské ThDr. Petr Melmuk. Postupně se přidávala další města - Vrchlabí, Strakonice, Rokycany, Dvůr Králové n. Labem.

Budeme rádi, když se i vaše obec připojí k naší výzvě a zúčastní se slavnostního zvonění: 28. října ve 21 hodin spolu s Roveretem (nebo 11. 11. v 11 hodin, jak bylo stanoveno v Compiègne koncem první světové války, který je i u nás významným dnem válečných veteránů, nebo 8. května ve 12 hodin na oslavu ukončení druhé světové války). I vy můžete velebným hlasem zvonů připomenout všem vděčnou vzpomínku na oběti, přinesené ve statečném boji za svobodu v prvním, druhém i třetím odboji.

PhDr. Zlata Fořtová